СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 206. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 6. вересня, 1927. VOL. XXXV. No. 206. Jersey City, N. J., Tuesday, September 6. 1927. THREE CENTS.

THE LIBRARY OF THE SEP 1927 UNIVERSITY OF ILLINOIS

КАНАДА ПОКИДАЄ НАДІЮ НА НАЙДЕННЯ ТРАНСАТЛЯНТІЙСЬКОГО ЛІТАКА.

УРЯД ПОЧАВ УЖЕ ШУКАТИ РОЗБИТИХ ОСТАНКІВ.

ОТАВА, Канада, 2. вересня. — Канадійці вже просто покинули надію, що літак Ст. Рефаел, на якому вилетіли в дорогу понад Атлянтійський океан до Канади з Англії княжна Ловенстайн-Вертгайм, полковник Фредерик Минкин та капітан Леслі Гемилтон, може ще найтися.

Пані Гемилтон одна заявляє свою непоколибиму надію, що її муж все таки доїде щасливо та помириться з нею.

Уряд приказав уже навіть своїм летунам і морякам шукати за розбитим літаком. Рівночасно в Канаді підносяться голоси за ухваленнем законів проти ризиковних летів.

Подібних рух почався теж у Злучених Державах. На конвенції американської адвокатської палати в Бофало, в стейті Ню Йорк, ухвалено навіть резолюцію, завзиваючу конгрес ухвалити закон про унормованнє летництва, а спеціяльно про заборону небезпечних летів понад океан. Американський уряд має бути проти такого законодавства з тої причини, що виконувати такий закон булоби дуже тяжко.

КРИТИКА ПОЛІЦІЇ ЗА ЗАХОВАННЄ В СПРАВІ САККА Й ВАНЦЕТТІ.

„ЮНІЯ ГОРОЖАНСЬКИХ СВОБІД" ЗАКИДУЄ НАРУШЕННЄ ВОЛЬНОСТИЙ.

НЮ ЙОРК„ 2. вересня. — Юнія Американських Горожанських Вольностий видала публичну заяву про захованнє поліції ріжних міст у справі Сакка й Ванцетті. Заява закидує ріжним міським поліціям грубе нарушуваннє горожанських свобід, загарантованих американською конституцією.

Заява вичисляє між нарушаючими закони поліції міст: Бостону, Ню Йорку, Лос Анджелеса, Шикаґа, Вашинґтона й міста Чесвика, в стейті Пенсилвенії. Заява закидає поліціям, що вони безправно розганяли збори, поводилися брутально з мирними людьми, арештували безправно людий за поступки, до яких вони мали право, тягали безправно людий по судах, і таке инче.

СУДДЯ ПРО ЗНАЧІННЯ ДІТОЧИХ СУДІВ.

„НЕ НА ТЕ, АБИ КАРАТИ, АЛЕ НА ТЕ, АБИ ВЕСТИ И ПОПРАВЛЯТИ".

НЮ ЙОРК, 2. вересня. — Гемер, суддя висшого стейтового суду в Бронксі, видав нині судове ореченнє про цілі й завдання діточих судів. Ореченнє, яке певно буде мати далеко йдуче значіння, каже, що сі суди існують не на те, щоби дітий карати за провини, але на те, аби наводити на добру дорогу занедбані й звихнені діти.

Ореченнє видано в справі одного 15-літного хлопчини, якого піймали на витяганню з почтової скринки листів. Хлопчина дер опісля ті листи. Вину хлопчини на суді доказано понад сумнів, але суддя мимо сього не хотів його покарати, але віддав його під опіку Діточому Товариству.

ВИБОРЧІ ВОРОЖБИ.

ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА ОЖИВАЄ.

ВАШІНҐТОН, 2. вересня. —Публичну заяву сенатора Бори про наближаючіся президіяльні вибори взяли загально за доказ, що він теж хоче бути кандидатом підчас сих виборів. Бора заявив, що найголовнійшим питаннем підчас сих виборів є не прогібіція, але допомога фармерам.

Сенатор Вотсон, який тепер лежить хорий у шпиталі в Рочестері, у стейті Минесоті, заявив, що він готов приняти президіяльну номінацію.

Нюйорський ґубернатор Ал. Смит обороняється перед републиканськимим закидами, що він рострачував підчас свого урядовання гроші стейту.

ІМІҐРАНТІВ УЖЕ НЕ ОГЛЯДАЮТЬ НА ЕЛИС АЙЛЕНДІ.

НЮ ЙОРК, 2. вересня. — На кораблі Біянкамано приїхало нині до Америки 175 нових іміґрантів. Були се переважно Італійці, які всідали на корабель у Генуї та Неаполю.

Іміґраційні урядники підносять, що всіх іміґрантів екзамінували американські урядники здоровля в Італії та що іміґрантів не забирано на Елис Айленд.

АДВОКАТИ ВБИЙНИКІВ ЗДЕРЖУЮТЬ ПОХОРОННІ ЖЕРТВИ.

НЮ ЙОРК, 2. вересня. — Похорони Бенямина Гольдштайна, якого три його приятелі, Йосиф Левковіц, Гарі Ґрінберґ і Ервінг Рубінцам убили минувшої пятниці, струтивши його в воду, щоби відтак дістати асекурацію в сумі 70,000 долярів, відбудуться аж завтра, бо адвокати обжалованих підняли питаннє, чи тіло належить справді до Гольдштайна. Прокураторія приказала сейчас пізнати тіло; доперва, як його роспізнало кільканайцятеро людий, що знали Гольдштайна за життя, дозволила прокураторія на похорон.

До оборони обжалованих зголосилося стільки адвокатів, що між ними аж прийшло до негарних сварок. Адвокати стараються уневажнити само призиання обжалованих до вини.

РОСІЙСЬКА МОВА Є МОВОЮ БІЛЬШОСТИ РОБІТНИЧОЇ КЛЯСИ НА УКРАЇНІ.

МОСКВА, 3. вересня. — Совнарком потвердив „нові постанови про способи забезпеки на Україні всіх мов і співділання в розвиткови української культури".

Мови всіх народів, що замешкують У. С. Р. Р., є рівноуправнені. Кожний горожанин може звертатись до державчих установ у своїй рідній мові і ті установи мусять йому відповідати у його рідній мові. Урядові оповістки, рішення і розпорядження треба оголошувати в українській мові, але крім того також у мові російській.

Початок образування має даватись у рідній мові. Української мови, українознавства й російської мови мусить учитися у всіх школах як обовязкові предмети. В „Ізвестіях" міністер Затонський дає слідуючі пояснення до сих постанов:

„Закон не становить переломової хвилі. Він старанно охороняє права неукраїнських національностей на Україні. Особлившу увагу звернено на науку російської мови. Російська мова уважається не мовою національної меншости, як приміром мова жидівська, польська і німецька. Вона у даній хвилі є мовою більшости робітничої кляси. Через те закон передвиджує конечність оголошування усіх державних розпорядків у двох мовах, українській і російські, з тим застереженням, щоби після потреби оголошувати розпорядки також у мові инших національних меншостей.

На Україні нема під сю хвилю обовязкової для всіх державної мови.

ЧЕРЕПАША УКРАЇНІЗАЦІЯ.

У дрогобицькім суді ведеться справа господині Анни Кунцьо проти Михайла Івасечка з Київа за 500 зол. Івасечкові вислав його заступник адв. Нахт до підпису уповноваження польською мовою. Це уповноваження переклав Івасечкові у Київі нотар так: „Процесуальная доверенность. На основании § 31 гражданского процессуального кодекса уполномачиваю... і т. д. аж до клявзулі: Настоящий перевод с польского на русский". Цей „перевод" зробила дня 27. III. 1927. державна нотаріяльна контора з підписом „Інос". Є ще, як бачите, в Київі державні установи, до яких українізація не докотилась...

РІЖНІ РЕКОРДИ.

В Каїрі відкрили гріб цариці Гетельферес, матері Хеопса, де найшли урну з водою, яка зберіглась там кілька тисяч літ. — Цими днями один лондонський суддя, кваплячись у суботу на село, видав 65 присудів у розводових справах, кожний процес трівав три хвилині; англійська преса звертає увагу, що на розвід треба нині вдвоє менше часу, як на шлюб, який в Англії трівае... сім хвилин. — Німецькі рибалки над Ельбою витягли з моря замісць риби одну англійську торпеду та міну.

РУМУНСЬКА СЕЛЯНСЬКА ПАРТІЯ ЗА КАРЛОМ.

ПАРИЖ, 1. вересня. — Приїхав тут секретар румунської народно-селянської партії, яка стоїть в опозиції до правительства Братіяну. Він заявив, що комунікат правительства Братіяну, відносно заяви принца Карла, що вона не зробила ніякого враження в Румунії, не відповідає дійсности.

Заяви принца Карла, що він не зрікається прав до румунського престола, не позволило правительство Братіяна оголосити в Румунії й не допустило до краю ніяких заграничних часописів, що про се писали і тому мало хто про неї знав. Румунський нарід не знав проте про сю заяву і не можна тому говорити, що не зробила вона ніякого враження. Секретар народно-селянської партії думає, що заяву принца Карла повинні взяти під розваґу румунські політичні партії і висказатись за тим, чи не требаби перевести ревізію закона з 4 січня, 1926, на підставі якого принц Карло стратив права до наслідства на румунськім престолі.

По смерти короля Фердинанда, коли проголошено королем принца Мигая і владу переняла реґенція, народно-селянська партія мовчала, бо був се час жалоби. Мимо того однак провідник опозиції в парляменті, Маню, заявив, що селянсько-робітнича партія протестує проти політичного режіму і домагається розвязання парляменту і розписання нових виборів.

СХВИЛЬОВАНА ЗЕМЛЯ.

Звістки про землетруси приходять щодня з усіх кінців світа. У Стирії тремтюча земля лишила щілини по хатах. На Балканах повалила хати. У Мюнхені, Норимберзі, Празі, Валенсії (Еспанія) запримітили несупокійні порухи під землею, 325 сейсмоґрафічних стацій на всьому світі записують річно 30.000 таких тремтінь. Чи повірите в це? З цього тільки 30 мають поважні наслідки. Від V. віку до 1898 р. було поважних землетрусів 222, від 1600 до 1900 — 108 випадків, себто приблизно один на 3 роки. Одним з найстрашніших був землетрус 526 р. здовж Середземного моря; у ньому згинуло 200.000 людей. В 1820 р. згинуло стількиж у Китаю, а в 1893 р. 150.000 в Індіях. Сан Франціско було частинно знищене двічі: в 1868 і 1906 р.; Ліма десятикратно за 400 літ. У землетрусі Мессини згинуло 100.000 людий. В Японії від 1900 до 1907 р. записали щороку пересічно 1600 підземельних тремтінь. Вже старий Пліній сказав: „Там, де земля раз тремтіла, тремтітиме знову".

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ РЕВОЛЮЦІОНЕР.

Тернопіль може бути гордий, що видав одного неабиякого революціонера; зветься він Соломон Пудлец і належав до найенерґічніщих учасників при підпалі „Палати Справедливости" у Відні підчас останніх заворушень.

ЩО І ЯК ДУМАЮТЬ ДІТИ У СОВІТСЬКІМ СОЮЗІ.

В однім петроградськім окрузі зарядили учителі анкету між 4000 шкільних дітей (хлопцями і дівчатами) у віці від 10 до 15 літ. Анкета ограничалась лише до одного питання: „Що би ти зробив, якщоб у тебе була шапка-невидимка?" Діти давали часто відповідь одною короткою пропозицією, що наміряють зробити.

Відповіди дітей були такі інтересні, що зачудовали учителів, родичів і широкі круги суспільства. „Красная Газета" подає деякі з важніщих відповідей. Анкета була анонімна; діти мусіли подати лише свій пол і вік, тому можна сподіватися, що не дуже соромилися за те, що напишуть і написали правду; писали про те, що відчували і чого бажала собі їх душа.

Для характеристики душі совітських дітей наведемо кілька діточих відповідей. І так, богато дітей відповідало: „Я вкрав би усі гроші, які находяться у Петрограді." Оден хлопець дав таку відповідь: „Я убивби анґлійського короля і сам занявби його місце." Одна дівчинка відповіла: „Я накралаби богато пудру й ружу". Оден хлопець відповів коротко: „Я отруївби всіх Анґлійців". Инша знова дівчинка відповіла: „Я хочу мати богато убрань і білля, пішлаби до склепу і набралаби стільки, скількиби могла лише взяти зі собою". При кінці подає „Красная Ґазета", що 25 відсотків дітей, що брали участь в анкеті, думає про злодійство.

МОРСЬКА НЕДУГА У ЗВІРЯТ.

Не тільки люде, але також і звірі нездужають на морську недугу, коли пливуть кораблями. Ті, що обсервували звірят в часі їх побуту на кораблях, говорять, що усі звірі стають на морі лагідніщі і навіть найдикші зі звірят підлягають певного рода ослабленню. Малпам і птахам дуже дошкулює морська недуга; співучі птахи перестають співати підчас їзди на морі. Кури й гуси дуже скоро худіють, когути не співають, а лише качки не тратять апетиту й є веселі. Коти й пси є дуже неспокійні; коти стають боязливі й ховаються по кутах, а пси держаться близько людей, видаються застрашені й не хотять їсти. Воли, буйволи й коні привикають на морі дуже скоро до своїх сторожів; тільки на безрогах і вужах не викликує подорож морем ніяких наслідків.

ЛЬВІВСЬКА ХРОНІКА.

Нещастя, спричинені швидкою їздою шоферів, щораз частіші в сезоні проґульок за місто. Оноді одно авто в повороті з Винник досвітком заїхало пяне на дерево і пасажири вернулись до хати з надто сильними споминами: ранами. — Листонош Іван Курилас брав листи до хати і виймав з них гроші. Крадіжей професійних злодіїв ніхто вже й не рахує.

ПОВІНЬ В ГАЛИЧИНІ СТРАШНІША, ЯК ДОНОСИЛИ.

ПІДЧАС ПОВЕНІ ЗГИНУЛО 300 ОСІБ, А 200 СІЛ ЗАЛЯЛА ВОДА.

ПРАГА, Чехи, 2. вересня. — Доносять тут з Галичини, що повінь, яка саме навістила сей край, є найбільшою з усіх, які там мали місце у протязі послідних 25 літ. Долини рік Дністра, Стрия і Сяну стоять залиті водою. Підгас повені утопилось більше як 300 осіб, а кілька місточок знищила вода. Місточка Дрогобич і Борислав, звісні з копалень нафти, відтяті є від світа, бо повінь зірвала залізничі шляхи, ведучі до тих міст і перервала телефонічну і телеграфічну сіть. У Бориславі згинуло у филях води 16 осіб.

Також і в околицях Станиславова і Надвірної повінь спричинила поважні шкоди у тамтешних копальнях нафти і заляла залізничі шляхи. У Стрию, де находяться рафінерії нафти, заливаюча вода знищила 150 домів. У Калуші вода заляла копальні поташу. У Перемишлі виляла ріка Сян і заляла долішну часть міста. В околицях, обнятих повінню, вибухла епідемія дезинтерії. Більше як 200 сіл находиться у просторі, навіщеним повінню. Великі дощі падають там дальше.

В ГАЛИЧИНІ УРАТОВАНО 300 ДІТЕЙ ПЕРЕД ПОВЕННЮ.

6000 ПРОГУЛЬКОВЦІВ ВІДТЯТИХ ВІД СВІТА.

ВАРШАВА, 2. вересня. — 300 дітей, що блукали у горах серед зливного дощу, схоронившись там перед повенню, повелось уратувати. Згадані діти перевели два дні без їди і даху над головою та серед зливного дощу.

Вода заляла простір, виносячий 6000 квадратових миль.

В окпиці Сколього 6000 прогульковців, що переводили ферії у віддихових місцевостях, є відтяті від світа й нема надії, щоби видістатися звідтам перед уступленням повені.

600 сіл заляла вода, а 250 з них, між Львовом і Стриєм цілковито змела.

Шкоди спричинені повенню виносять 20,000,000 золотих.

Сподіються, що в неділю піднесеться вода у Вислі у Варшаві о 12 стіп і залле велику часть столичного міста Польщі.

ЛЕТУНИ ШЛІ І БРАК У БАҐДАДІ.

ВОНИ ПЕРЕЛЕТІЛИ ЩАСЛИВО 1075 МИЛЬ У ПРОТЯЗІ 16 ГОДИН.

БАҐДАД, 2. вересня. — Літак „Прайд оф Дітройт", з летунами Шлі і Брак прилетів тут о годині 9 і 30 мінут вечером. Згаданий літак вилетів з Константинополя о годині 5.20 рано. В протязі 16 годин перелетів він 1075 миль, бо стільки виносить віддаль між Константинополем а Баґдадом.

З Баґдаду полетять оба летуни до Бендер Аббас, у Персії, яка то місцевість є віддалена від Баґдаду о 885 миль. Дотепер перелетіли оба летуни 4,025 миль а мають ще до перелету 19,522 милі, щоби дістатись назад до Арбор Ґрейс. Цілу подорож мають вони відбути у 240 годинах.

СОВІТСЬКИЙ УРЯДНИК УБИВ ЧОЛОВІКА У ВАРШАВІ.

УБИТИЙ БУВ ПОЛЬСЬКИМ ГОРОЖАНИНОМ, ЩО ПРИЙШОВ ДО РОСІЙСЬКОГО ПОСОЛЬСТВА ПО ВІЗУ.

ВАРШАВА, Польща, 2. вересня. — Совітське посольство у Варшаві було сценою, де розігралась сумна траґедія. Урядник російського посольства Кудієн убив тут вистрілом з револьвера польського підданого з Вильни, Трайковича, що прийшов до російського посольства по візу. Говорять, що урядник виняв револьвер і почав стріляти доперва тоді, коли згаданий еміґрант кинувся на нього з ножем.

Се убийство, як сподіються, не викличе ніяких непорозумінь між Польщею а Совітським Союзом через те, що подія мала місце у посольстві, яке числиться російською територією.

ЛІТАК СТ. РЕФАЕЛ ПРОПАВ БЕЗ СЛІДУ.

ВОЗДУШНІ ЕКСПЕРТИ ДУМАЮТЬ, ЩО ЗІПСУТТЯ МАШИНИ СПРИЧИНИЛО КАТАСТРОФУ.

ЛОНДОН, 2. вересня. — Воздушне міністерство одержало вістку від капітана Мейсі, що він бачив у середу вечером по середині Атлянтійського одеану літак, що подобав на Ст. Рафаел. Є се послідня вістка про згаданий літак.

Воздушні експерти думають, що літак Ст. Рефаел по причині зіпсуття машини упав у воду й що його пасажири, принцеса Ловенштайн і Летуни Гемилтон і Минкин утопились і через те нема ніякого сліду по них. Щоби перелетіти Атлянтик, треба бути незвичайно вправним летуном з тої причини, що на Атлянтику панують сильні вітри.

Урядник воздушного міністерства заявив, що треба брати зі собою більше ґазоліни, щоби перелет був успішний.

ХОЛЕРА ДЕСЯТКУЄ ПІВНІЧНУ АРМІЮ.

ШАНҐАЙ, 2. вересня. — Холера помагає націоналістичним війскам прогнати за ріку Янгце північну армію ґенерала Сун-Чуан-Фенга. Минулого тижня стратила ся армія 20,000 жовнірів.

Береги ріки, як подають депеші з Шанґаю, покриті є тисячами погинувших жовнірів, а також сотки мертвих тіл пливуть рікою, так, що є неможливою річю поховати усіх трупів.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОБРИЙ ПРИМІР

Три відділи Українського Народного Союза з міста Пасейку, в стейті Ню Джерзі, повідомили редакцію й головну канцелярію, що вони устроюють дня 17. вересня сього року „тег дей" на ціль Сиротинця-Захисту при Українськім Народнім Союзі.

Є се відділи: Товариство ім. Івана Франка, відділ 97.; Товариство ім. Тараса Шевченка, відділ 42.; та Товариство Українська Січ, відділ 182.

Сі три відділи взялися для сеї праці спільними силами. Хоча в нас звичайно панує переконанне, що відділів до спільної праці зібрати не вдасться, тут зараз показалося якраз противно: серед зібраних до спільної праці запанував небувалий запал до праці. Спільний комітет приготовив усе в незвичайно скорім часі. Найшлося досить дівчат і хлопців, щоби розібрати пушки. Котра тільки дівчина вчула про „тег дей", радо жертвувала свої услуги. Молоді й старші, незамужні й замужні, — всі хочуть причинитися до збірки на Сиротинець-Захист при Українськім Народнім Союзі. Просто кождий хоче прислужитися великій справі. Великий хор при українській православній церкві питається комітету, в який спосіб він може доложити свою цеголку до великої будови, і комітет й для нього певно роботу найде.

Як пишуть далі, серед прихильників і робітників виростає похвальне суперництво. Кождий збирач і кожда збирачка обіцює собі, що він чи вона збере найбільше та що при його імени в Свободі буде подана найбільша сума зібраних жертв. Пишуть, що головно дівчата-красавиці певні, що вони будуть перші, але й другі не попускають, кажучи, що деколи не так гарне личко збирає, як умінне підійти до жертводавця. Декотрі вже так запалилися, що питаються комітету, що робити, як пушка назбирається повна, і комітет обіцяв, що він дасть зараз другу. Не піддаються й ті, що не сподіються бути передовиками; вони кажуть: „Зберемо, що зможемо. Будемо старатися зробити все, що в наших силах. За те, що з того вийде, ми не відповідаємо."

До сих вісток від самих Пасейчан треба ще додати, що їх заходи тим більше гідні уваги, що українських імігрантів у Пасейку не така вже велика сила. Та видно, вони зрозуміли, що не чисельна сила рахується, а запал до праці, завзяття та знанне, як працювати. Певно, вони не потрафлять зібрати стільки, як моглаби зібрати котра першорядна кольонія, якби так до роботи взялася, але сього від них не можна вимагати. Як кождий доложить усіх старань, яких тільки може, то ми певно вже скоро діждемося Сиротинця-Захисту при Українськім Народнім Союзі.

СТАНОВИЩЕ ПРИХИЛЬНИКІВ СУДОВИХ ЗАБОРОН

ЗА І ПРОТИ СУДОВИХ ЗАБОРОН У РОБІТНИЧИХ СПРАВАХ.

Щораз частіще повтаряючеся вживання судових приказів у справах, відносячихся до робітництва викликує спротив зі сторони робітничих юній. До вияснення сеї справи причиниться саме дискусія, яка велася на сторінках часопису „Ню Йорк Таймс", що містив голоси проти і за судовими приказами.

Вилієм Ґрін, президент Американської Федерації Праці, виступив проти вживання судових приказів у спорах між працьодавцями а робітниками. Нюйорський адвокат Волтер Дж Мерит виступає в їх обороні і каже, що судові прикази є конечним оружжям суспільства проти капіталістів і робітників.

Він каже на початку своєї статті, що урядники Американської Федерації Праці, критикуючи право судових заборон відносно робітничих юній, звертаються не так проти самих судових заборон, як спеціяльного зарадчого средства, але скорше проти самого існовання права, яке означує певні поступки як незаконні, про які робітництво думає, що вони є законні. Ся критика відвигує важне соціяльне питання, яке становище треба заняти до сильних організацій капіталу і праці.

Промислові організації через обєднання загалу своїх членів добиваються великої сили, яка далеко перевисшає силу поодиноких осіб. У сім краю уважається загально доброю річю, що такою силою треба так покермувати, щоби не позволити їй нарушувати свободу поодиноких осіб на промисловім полі.

„Промислова свобода" у Зл. Державах має повніщий зміст і ширше значіння, як у якім иншім краю на світі, з тої причини, що тутешні суди о много основніще бережуть промислових прав працьодавців і робітників. Вони охороняють права робітників і роботодавців до организовання. Вони рівнож хоронять право лишитися незорганізованими. Всі осудилиби таке поступовання, колиби трост приневолив працьодавця злучитись ним під загрозою, що його підприємство знищиться; таксамо осуджується, як робітникови приказано вступити до юнії під загрозою, що йому відійметься средства до життя.

Суспільство думає, що воно має право купувати продукти, які собі само бажає й мати до діла з працьодавцем, з яким бажає собі мати до діла, і що може наймити собі до обслуги якубудь особу, яка зголошується до праці. Воно є також тої гадки, що краєві закони дають нагоду всім підприємцям і промисловцям висилати свій товар на продаж на краєві ринки без ніякої перешкоди з якоїбудь сторони; воно також думає, що робітники можуть іти працювати у своїм званню цілком свобідно, де хочуть. В той спосіб ніяка особа, ані ніякий товар не станеться торговельною проказою. Задержане в той спосіб суперництво станеться реґулятором цін, замісць реґуляції при помочі законів. Воно вірить дальше, що така охорона особистої свободи поширює вигляди особистої самоуправи і правдивої демократії.

Дві справи, які розглядалися недавно у федеральних судах, викликали відновлену критику зі сторони зорганізованого робітництва. Мерит бере їх як відповідні приміри для своїх заміток.

У справі „Декорейтів Стовн Ко." робітничі юнії у своїй обороні заявили, що вони провели символічний камінний мур довкола нюйорського дистрикту для виключення позамісцевого каміння. Вони видали приказ робітникам сьої компанії не працювати при оброблюванню каміння, призначеного до міста Ню Йорку, однак позволили їм працювати при камінню, продукованім для других околиць. Компанія відправила тому усіх членів Юнії каменотесів і заступила їх членами юнії робітників, оброблюючи ґраніт. На се юнії в нюйорськім дистрикті викликали страйки усіх ґалузий робітників при тих усіх будовах у дистрикті, де лише була спроба уживати каміння „Декорейтів Ко.". Юнії видали прикази зюніозованим ярдам, що продукували инші роди каміння, щоби нічо з того юнійного каміння не йшло на якусь будову, де уживається каміння „Декорейтів Ко.". В той спосіб не лише відтято продукт від міжстейтової торговлі, забороняючи робітникам продукувати його для нюйорського ринку, але й спричинено загальний бойкот проти будівництва, при якім уживано бойкотованого каміння.

Се недопущення зовнішньої конкуренції було основою скарги за насильство й ставлення перешкод зі сторони тих, що змонополізували нюйорський ринок. У деяких случаях „Декорейтів Стовн Ко.", що сама платила каменотесам по $9 денно, була готова заключити контракти за одну трету тої ціни, якої домагались місцеві юнійні продуценти. Будову школи у Ню Рошел здержали страйки через більше як півтора року через те, що контракт на деяке каміння віддано підприємству „Декорейтів Ко." о $33,000 низше як предкладали инші конкуренти. Старання шкільної ради й мейора того міста усунути перешкоди не увінчались успіхом, бо робітничі юнії не хотіли з ними переговорювати. У тім случаю саме мали місце монополь і насильство, які мав усунути протитростовий закон і тому треба було вжити заборони федеральних судів.

У справі підприємства „Бедфонд Стовн Ко.", у якій Найвищий Суд видав заборону, мали ми до діла з тим самим принципом. 25 продуцентів вапняного каміння в Індіяні вели се підприємство через много літ: вони заключили умову з юнією „Джорнімен Стон катерз". Коли умова вигасла у квітні 1921. року, сторони не могли погодитись на віднову умови. Прийшло до страйку, а опісля продуценти зорґанізували своїх робітників у т. зв. компанійні юнії і почали дальше виробляти вапно.

Юнії, не могучи розбити компанійних юній, рішили перешкаджати продажі й розсилці компанійних виробів через викликування страйків при будовах, де уживано їх виробів. Ті страйки були вимірені не проти продуцентів, з якими юнії мали суперечку, але проти невтральних контракторів. Юнії заявили, що їх наміром є приневолити бердфордських продуцентів дати у себе заняття членам юнії, „без огляду на се, кому се принесе шкоду". „Ми стараємось приневолити сих людей через инших підконтракторів по цілім краю." Тут був незаперечений доказ, що юнії хотіли сим поступованням приневолити покупців продукту і через те позбавити покупців їх свободи вибору.

Атак розіґрався головно у місті Денвері, в стейті Колорадо, де здержано будову юнійного контрактора, проти волі місцевої юнії каменотесів. Репрезентант місцевих юній посвідчив, що вони в тій справі не рішали, бо їх приневолено повинуватися приказам їх інтернаціональної орґанізації.

Заборона, яку видано в тім случаю, не вимагала, щоби люде працювали, але уневажняла приказ юнії і привертала страйкарям їх свободу рішення, чи хотять працювати при такім камінню. Право заборони отворило стежки міжстейтовій торговлі так, що каміння, за яке йшла суперечка, могло знова дістатись на публичні ринки, де публика могла знова виконувати своє право вибору. З того бачимо, що права публики допчеться ногами, коли капіталови або робітникам дозволиться бльокадувати дороги торговлі або створювати штучні запори, щоби не допускати деяких матеріялів на ринок та до рук публики.

Д. Г.

Михайло Угорчак.

МОЇ СПОСТЕРЕЖЕННЯ І ПОГЛЯД НА СПРАВУ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ УКР. НАР. СОЮЗА

IV.

В попередній статті описав я свої спостереження та подав до загального відома про все, що я довідався про землі недалеко Мілвіл, Н. Дж. (Це сталося в днях 30 і 31 липня, а не серпня, як помилково надруковано у попереднім числі „Свободи"). Після опінії многих людей, і моєї, місце це найкраще і найкорисніще для Сиротинця-Захисту У. Н. Союза. Подаю це до загального відома членам і приятелям У. Н. С., щоби над сею справою подумали, її провірили і безсторонно видали свої оречення. Щиро вірю, що многі погодяться з моєю опінією і своїми жертвами поможуть довершити діло. Такої нагоди набутя землі, де є запевнена поміч уряду повітового і міського, не легко найти. Землі плодючі, при головній дорозі, околицю заселюють нові мешканці, і з кождим роком вартість землі йде в гору. У таких містах, як Филаделфія ,Атлянтик Сити й инші, збут продуктів з цеї землі є запевнений. Многі з наших членів можуть мати сталі заняття, як: учителі, ремісничі інструктори, рільники і т. д.

Після моєї гадки, це не робить великої ріжниці, де Сиротинець-Захист У. Н. Союза буде збудований; головну річ ми повинні мати на увазі в цій справі, а саме: де місце є найвигіднійше і де є запевнений розвій та будучність інституції. Фактом є, що наша іміґрація живе переважно в східних стейтах, тому східні стейти надаються найкрасше для Захисту У. Н. Союза.

Вірю, що кождий член і приятель У. Н. Союза, складаючи жертву на Сиротинець, робить благородне діло і корисну інвестицію.

Перші члени-піоніри, зорґанізувавши У. Н. Союз, оставили по собі живий памятник, орґанізацію, котру тепер часто звуть „Батько Союз"; а ми повинні піти їх слідами крок уперед і ще за нашого життя збудувати собі гарний памятник: **Сиротинець-Захист У. Н. Союза.**

Дорослих членів в У. Н. Союзі є 20 тисяч, около сім тисяч старших дітей членів є в молодечім департаменті У. Н. Союза. Невжеж така поважна громада свідомого членства не потрафить змогтися і довершити жертвами потрібний фонд на закупно землі під будову Сиротинця? Кождий повинен дати жертву від себе, після своєї можности. В нас є заможні члени, є і біднійші. Нехай кождий дасть жертву велику, на яку його обставини позволяють: хто більше, а хто меньше. Довершім розпочате діло! „Конець діло хвалить" — каже наша народна пословиця. Дотепер ми зробили гарний початок в справі жертв на Сиротинець-Захист У. Н. Союза, тож стараймося чимскорше поспішитися з жертвами і довести задуману народну інституцію до успішного кінця.

Річне засідання Головного Уряду У. Н. Союза відбудеться в лютім 1928 р. Остається пять місяців до збирання і придбання жертв на Сиротинець. Я певний, що висше згадане засіданнє буде мусіло вирішити справу купна місця під будову Сиротинця-Захисту і саму будову, згідно з ухвалою головної конвенції, однак це рішенне буде залежати головно від скількости жертв, які призбираються до того річного засідання.

Ріжниці поглядів політичних, партійний чи релігійних членів У. Н. Союза не повинні бути перешкодою в складанню і збиранню жертв на Сиротинець-Захист У. Н. Союза. Кождий член, без ріжниці, повинен перше всього памятати, що сироти потребують опіки і належного виховання, а старші члени — куска хліба і приміщення. Берім примір від других народностей, з якими доля судила нам жити в Америці, як: Американці, Жиди, Німці, Шведи, а навіть Поляки.

Ми бажаємо збудувати українську державу в рідному краю; а чи зможемо це осягнути, ділячи себе на ріжні групи і партійки? Покажім ділом, що ми свідомий нарід, що потрафимо йти спільно в загальних справах. Найкрасшою нагодою до того є під пору справа Сиротинця-Захисту У. Н. Союза в Америці.

Не караймо своїм нетактовним поступованнєм нещасних сиріт і немічних членів-старців. Хто з нас знає, чиє і яке буде наше завтра? Не знають ті, котрі відносяться байдужно, а може й ворожо до Сиротинця-Захисту У. Н. Союза, що може вони самі, або їх родини, будуть потребувати помочи в будуччині. Ріжно буває. Час нас навчив неодного. Минувшина — це найвірнійший доказ.

Пишучи свої спостереження і погляди на справу будови й удержання Сиротинця-Захисту У. Н. Союза, роблю це в користь самого захисту. Нас, членів в У. Н. Союзі, є поважна громада. Громада — це сила і я вірю, що кождий з нас бажав би побачити цю силу, та не в словах, а в ділах — шановні члени. Ану-но до діла, але спільно, разом!

ЧИ ЗНАЄТЕ ПРО СЕ?

Першу машину до гашения огню, яку вживано у Злучених Державах, спроваджено з Анґлії до Ню Йорку у 1731 році.

В Ісляндії все ще придержуються системи обмінної торговлі; на тім острові послугуються у торговлі готівкою дуже мало.

Шовкові червяки плекали в полудневім Китаю для виробу шовку вже більше як 3,000 літ.

Модерній воєнний корабель має машину для виробу електрики, що є в силі освітити місто з 10,000 душ мешканців.

Портуґалія є найбільше неписьменним краєм в Европі, бо 60 відсотків її населення не вміє ні читати, ні писати.

Побіч британського парляменту шведський рікстаґ є найстаршим законодатним тілом на світі.

Мертве море зоветься так через те, що його вода є наскрізь пересякла солею, так, що ніяке звіря не може у нім жити.

У нормальних часах Еспанія має найменше чужинецького населення між усіми европейськими краями. Другою з ряду під тим зглядом є Норвеґія.

ПОДЯКА

Отсим складаю на сім місци прилюдну, щиру і сердечну подяку Головній Управі Укр. Нар. Союза за уділення мені запомоги 25 долярів з Фонду Убогих, по причині мого тяжкого покалічення. З тої причини кличу: Нехай наша славна орґанізація Український Народний Союз зростає у сотки тисяч членів а маєток нашої орґанізації нехай збільшується у сотки міліонів на пожиток і славу наших членів, котрі туртуються до неї.

Теодор Смілка,
член від. 203, Укр. Нар. Союза.

НОВИЙ КАДІ.

(Турецька гумореска)

Есім був чоловік, що хотів поставити на своїм. Уже кілька місяців процесувався з Гафраном за гарний шматок кедрового ліса. Оба твердили вперто, що мають право до того ліска. Комісії знавців булоб тяжко рішити, хто з них обох був хитрійший. Хто близько знав Есіма, йому мабуть признав би першенство. Есім присягавби на пророкову бороду, що лісок той уже за часів Могамеда належав до Есімової родини. Гафран присягався на кости предків, що ліс належав до Гафранової родини вже тоді, як по Есімовій рідні не запіяв іще ніодин когут.

Так справа опинилася перед суддею. Есім вибрався саме до нового каді, щоби „обговорити" з ним процес. Та вже до дому каді входив не дуже то сміливо, бо той суддя був зовсім новий, модний, з округлими окулярами на носі. Зі старим каді Есті беєм Есім певно полагодив би справу далеко лекше. Він радо пив склянку справжньої сербської сливовиці, а Есім знався добре з такими людьми, в яких можна було дістати того напитку.

Як Есім прийшов перед дім каді, візвав Аллага на поміч і ввійшов до середини. Суддя сидів при столі і читав якусь заграничну ґазету. На довгий Есімів привіт відповів коротко і спитався, чого собі бажає. Есім став широко розказувати свою справу. Суддя перебив йому: реченць процесу щойно завтра, не нині, а розправа відбудеться лише тоді, коли зявляться обі сторони. Тепер може йти, бо суддя не має часу.

Есім вклонився кілька разів, став оправдуватися, а як суддя скрив лице за ґазетою — поклав на столі пятьдесятьфунтовий банкнот. Давніще такий спосіб не лишався ніколи без успіху. Тепер щойно вийшов Есім, а як виходив із дому судді, на лиці його зявилася хитра усмішка. Проти нього надійшов жандарм. Есім підійшов скоро до нього і став розказувати йому щось, сильно вимахуючи руками; видно щось таке, що дуже хвилювало його.

Тимчасом суддя відложив ґазету на бік і побачив банкнот. Зараз зрозумів, у чому річ; подумав хвилинку а потім прикликав двох своїх жандармів і приказав їм як стій здогонити Есіма й арештувати його. Не тривало і чверть години, як оба жандарми вернули перед суддю з Есімом.

Суддя підвівся, став вимахувати банкнотом і став кричати щось про намагане підкупство урядовця, про пять літ тюрми і т. і. Та враження погроз судді на Есіма було зовсім несподіване. Есім вибалушив очи і роззявив рота та став урадовано викрикати:

— Мої гроші! мої тяжко запрацьовані гроші! Я вже думав, що загубив їх і хотів саме дати знати на поліцію... Я навіть говорив про це жандармові...

— Пожди, ти обманче! — закричав суддя і прикликав жандарма. Жандарм потвердив Есімові слова. Суддя казав відійти жандармові і став чистити окуляри. Есім запримітив, що суддя без окулярів виглядав далеко симпатичніще.

— Так, приятелю, — сказав суддя й усміхнувся — що ти загубив пятьдесятку, вже доказано і про підкупство нема мови, але — тут суддя став говорити шепотом — твій банкнот є фальшивий! Чи ти знаєш, яка кара грозить за поширювання фальшивих грошей. Ні? Десять літ тюрми, конфіската майна і видалення з краю після відсидження кари.

Есім мусів держатися стола, щоби не впасти. Та суддя добродушно поклепав його по плечах і сказав:

— Та не бійся. Я знаю, що ти чесна людина і тому не робитиму тобі неприємностей. Я з уряду знищу цей банкнот. Іди, приятелю — хай Аллаг провадить тебе!

Есім пішов, але тепер уже не усміхнувся хитро. Противно — він був дуже зажурений.

Тимчасом суддя вигладив гарненько банкнот і вложив його до свого портфелю. Там було ще кілька таких банкнотів, що дісталися туди такимсамим способом. Вони були таксісамі добрі, як і цей Есімів.

— Що місяця кілька таких — і я могтиму найдальше до трьох літ переселитися на Рівієру, — подумав собі суддя, закурив циґаро і знову став переглядати ґазету.

Процесу не виграв ні Есім ні Гафран. Мудрий суддя заявив, що справу годі поладнати, тому сконфіскував лісок у користь держави. Есім і Гафран мусіли заплатити по пять фунтів процесових коштів. Вийшли зі суду в згоді.

— Пять фунтів то великі гроші! — нарікав Гафран.

Пятьдесятьпять фунтів іще більші! — бурмотів Есім і став прозивати суддю, за що певно ждала би його чимала кара. Потім пішов своєю дорогою.

Гафран глядів за ним; похитував головою і пішов своєю дорогою.

Переклав М. Липецький.

При всякій нагоді складаймо жертви на Сиротинець-Захист Українського Народного Союза.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАШ ПОСТУП У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Читаючи українські ґазети, я нераз надибаю там нарікання на некультурність та застій серед нашого народа. І редактори і дописувателі, всі майже одноголосно говорять, що ми лишилися позаду других народів та що чим далі, тим більше остаємося позаду других. Я, живучи в Злучених Державах від 1914. року, приглядаючися життю нашого громадянства та порівнюючи його з життєм других народів, не можу ніяк погодитися з тими наріканнями на наш нарід. Якраз противно, я бачу, що наш нарід зробив великий поступ на кождім поли.

Найбільший може поступ зробили ми на поли національної свідомости. З наших людий, що приїхали до Америки, лишень дуже мала частина знала, до якого народа вона належить. Величезна більшість народа не знала, і називала себе або ріжними назвами, якими хрестили його наші вороги, а вони вже хрестили його так, щоби й він самий себе не міг пізнати, або називалися після віри. Отже одні називалися Малоросами, другі Рутенами й Австріяками, треті Ґалішенами, чи ще як там. Инчі називалися після віри: католиками, православними, ґріками, або таки просто християнами.

Так було ще в році 1914. Подивімся, що є тепер. Ті, що не знали до якого народа вони належуть, вже називають себе Українцями. Австріяків уже не стало. Про Ґалішенів не чути. Навіть Малоросами вже не хочуть себе називати, бо навіть ті справдішні Малороси, що тільки московські ґазети читають, уже себе називають Українцями. Після віри теж себе не називають; з „ґріків" уже всі сміються, а хто запитаний про свою національність назве свою віру, того всі пізнають як темного чоловіка. Червоні аґенти хотіли спершу називати нас Малоросами, але се їм так пошкодило, що вони й самі побачили, що треба завертати, як це мають при большевизмі остати якісь люди. Аґенти чорного інтернаціоналу ще далі пробують переперти, щоби ми називали себе Рутенцями, як сього вимагають польські інтереси, але незадовго й вони будуть мусіти піти слідами червоного інтернаціоналу та признати, не хотячи, що Українці існують як осібний нарід.

За послідних кілька років ми бачили поширення української національної свідомости на широкі маси українського народа, зрив українського народа до боротьби за свої права, а наконець навіть бачили на хвилю воскресення самостійної української держави. Хоча українська держава по короткім існованню упала, все таки вона мала великий уплив на політичне освідомлення українських іміґрантів в Америці. Українці в Америці, на вид зросту орґанізацій в старім краю, стали собі орґанізуватися краще. Повстали всякі українські національні орґанізації: політичні, церковні, освітні, бизнесові, і другі. Ми пізнали, що нам треба працювати, розвивати свої сили, якщо ми маємо заняти місце рівного серед других народів світа.

Я підчеркну лишень одно, а се певно вистарчить, аби показати зріст нашої свідомости. Як вибухла війна, то наші люди сейчас поділилися на прихильників Австрії та прихильників Росії, і прихильники Австрії вважали кождого Українця, що не за Австрією, прихильником Росії, а знова прихильники Росії вважали кождого, що не стояв за Росією, прихильником Австрії. Пізнійше, як Америка пішла до війни за аліянтами, то в Америці називали кождого, що не йде з аліянтами, „проджерман". Нині вже сього нема: нині питаються Українця не за те, чи він стоїть за Польщею, чи за Росією, але питаються, чи він стоїть за Україну. Правда, прихильники червоного інтернаціоналу кажуть, що кождий, хто не стоїть за Москву, стоїть за Польщею, а знова слуги чорного інтернаціоналу кажуть, що той, хто не стоїть за Римом, той стоїть за Москвою, але український народ уже розуміє, що й одні й другі брешуть. Українці вже знають, що Українця пізнати по тому, що він стоїть за Україну. За те, що він стоїть проти Москви або проти Риму й Варшави, ніхто на Українця каменем кидати не буде.

Ми зробили теж великий поступ щодо розуміння релігійних справ. Колись, якби в нас сказав священик на кого, що він безбожник, то його сейчас відцуралибся люди, хоча може сей чоловік і був більше побожний, як самий священик. Нині в громадській роботі вже не звертають уваги на віру людини, і навіть священики святкували память великих Українців, хоча другі священики закидали, що сі великі Українці безбожники.

Що назватиби найбільшим поступом у життю нашого народа, тяжко сказати. Зріст наших запомогових товариств се певно велика річ. Зріст нашої преси се також велика річ. Зріст нашого шкільництва та щораз більша увага на нього се теж важна річ. І просто тяжко вибрати найважнійшу річ. Мені, однак, здається, що з усіх наших добутків чи поступів найважнійшим є те, що ми набралися з життя переконання, що не словом ратується себе й свій нарід, але ділом. Наш нарід уже не вірить у заяви патріотизму, побожности, громадянської праці, але вірить тільки в діла. Коли ти кажеш, що ти побожний, ану покажи, як ти побиваєшся за справедливість. Як хто каже, що він побожний, а лижеться сильним міра сього і за титули або віданаки свою честь продає, того нарід уже побожним не назве. Кажеш, що ти патріот, ану покажи, де ти складаєш жертви, де ти людий орґанізуєш, словом, де ти для народа працюєш. Словом, наш нарід зрозумів, що життя не в утечі з поля бою, але в боротьбі проти лиха, гнету й кривди. Се, я думаю, є найбільшим поступом, який зробив наш нарід. Поступ зробив великий, і зробить певно ще більший. І остаточно добеться до того, чого хочуть вже нині його поступові люди: він стане рівним межи свобідними народами світа.

Василь Дроботій.

ПО ЧІМ ПІЗНАЄТЬСЯ КУЛЬТУРНИЙ НАРОД.

Думаю, що не оминуся з правдою, коли скажу, що ми Українці стоїмо в торговлі і промислі дуже низько; а без торговлі і промислу ми стаємо для других народів тим, чим земля для рільника. Ми часто кажемо: Ми культурний нарід! Або: Ми повинні старатися мати в себе все те, що культура вимагає, бо в противнім разі цілий світ на нас покаже як на некультурних варварів. І кождий з нас відай постановив собі стати культурним чоловіком.

Та тут біда: Наші провідники представляють нам культуру на ріжні способи. Кождий бесідник на свій лад чоловіка культурним робить. Ось приміри з многих: Заповідаються орґанізаційні збори гетьманської Січи (було це в Клівленді, О.) Виходить орґанізатор „Січи і в палкій промові, оперши руки понизше крижий, говорить таке: „Хочете бути культурним народом, то вступайте до „Січи" і в вільних від праці хвилях читайте латину-греку, так як я роблю! Без того не можете називатися культурним народом!" В церкві нераз чується таке: „Той правдиво культурний чоловік, котрий ходить до церкви, молиться, постить і т. д. Ті, що цего не сповняють, се темняки, хотьби не знати які хто з них школи покінчив. Інші знова роблять чоловіка досконало-культурним тоді, як він належить до цевного рода орґанізації і платить свою належитість, виміряну статутом товариства. І так кождий на свій лад видає свідоцтво культурности.

А люди — як люди. Оден повірив січовому орґанізаторови, вступає до „Січи". Чи читає латину й греку, то вже його річ, але вірить словам орґанізатора, що він аж тепер став культурним чоловіком. Другий повірив священикови і точно сповняє практики релігійні, хочби й без віри, просто на слова священика, що він через це станесь культурним, освіченим чоловіком і поза цим він більше нічого не шукає, бо йому більше нічого, як сказав священик, не треба. Третий, вступивши до одного товариства, думає, що він сповнив все, що від него людськість вимагає. І кождий себе зачисляє до „найкультурнійших", а стає ворогом або сторонником всего того, в що він особисто не входить.

Тому такого рода промови до людий стаються обманьством. Ми не повинні боятися чи встидатися висказати собі правду. Ми не повинні обдурювати і то самі себе, бо самообман є страшним ворогом. Треба сказати, що того рода провід можна порівнати з матірю, котра хоче заспокоїти голодну дитину, не маючи молока, і вкладає в уста дитини порожну, лише воздухом наповнену пипку. Найвисший вже час, щоби наші провідники показували нам жерела, з яких другі народи черпають правдиву освіту: школи, читальні, бібліотеки, торговля, промисл і т. п. Надходить час довгих почий: замісць сидіти в непотрібних місцях, сходімся до читальні. Читаймо відповідні книжки, з яких черпається наука. А читаючий і слухаючий в міру того, як він зрозуміє й після цего поступати буде, стається менше-більше культурним чоловіком.

Правдою є, що ми торговлю і промисл звичайно уважаємо за щось маловажнього. А були часи, що наші діди, а то й наші батьки, а сказати з більшою точностю, то й ми самі, уважали торговлю за щось ганебного. Немовби торговля й промисл були не для нас, а для інших народів. Як виразився одного разу один український священик: „Най наш чоловік йде свині пасти — а не до бізнесу йому братися!" Таке ще й нині чується від тих, котрі повинні заохочувати наш нарід до торговлі й промислу, бо лише в промислі й торговлі лежить будучність народу і по тім пізнається висоту культури даного народу.

Йосиф Буката,
Перт Амбой, Н. Дж.

ЧИ РОДЯТЬСЯ ҐЕНІЇ В ЧИСЛЕННИХ РОДИНАХ?

Часто можна почути гадку, що найздібніщими є діти одинаки або перші діти в родині. На засіданні берлінського товариства для історії природних наук доказував німецький дослідник і професор медицини Юрій Льокеман, що таке твердження не є оправдане. З поданої Льокеманом статистики виходить, що число ґеніяльних одинаків є дуже невеличке. Одинаками були: поет-швець Ганс Сахс, фільософ Ґербарт, драматичний поет Ґрабе. Зате велике число славних людей походить із численних родин. Драматурґ Кляйст був пятою дитиною, полководець Бліхер семою, таксамо Мозарт; Ваґнер був 9-тою дитиною, композитор Гендель десятою, письменники Ірвінґ і Купер кождий були одинацятою дитиною, Франклін аж сімнацятою, Кант був четвертою між девятьма дітьми, Сервантес (автор Дон Кіхота) четвертою дитиною між шістьма дітьми, таксамо Бісмарк, Наполеон між 12, композитор Бах осьмим між дванацятьма, промисловець Сіменс одинацятою дитиною між 13. Немало є теж визначних людей, первородних або другородних між численною громадою своїх братів і сестер. І так: реформатор Лютер і письменник Жан Поль були першими зпоміж сімох дітей, Бетовен другим зі шістьох, Дікенс другим із осьмох. Свої виводи доповнив д-р Льокеман твердженням, що тут годі настановити якийсь біольоґічний закон або правила, які виразно казали би, який вплив має численність родини на зродження ґенія.

ВАЖИВ „ЛИШЕ" 242 КІЛЬОГРАМИ.

У Гогенштатені (в Німеччині) помер 65-літній рибалка Ґустав Фріце, що важив небогато — 242 кг. Помер на удар серця. До труни мусіли вложити тіло на улиці, бо величезна труна не влізлася дверми.

ПОДЯКА.

Складаю сердечну подяку Урядови У. Н. Союза за уділення мені запомоги з „Запомогового Фонду" на піддержання мене і моєї родини. Я одержав через урядничку тов. Жеребецьку чек на суму 50 долярів. Дякуючи за сю поміч, відзиваюся з покликом до всіх Українців, щоби записувались до Українського Народного Союза.

Іван Михальчук,
член Укр. Нар. Союза, від. 144.

ВИБІР ПУБЛИКИ.

Богато літ публика шукала щось відмінного в циґаретці, а тепер знайшла се в Old Gold циґаретках. Одобрення публикою курців сеї подивляючої циґаретки є феноменальне. Продажа і запотребовання перевисшають виріб. P. Lorillard Компанія фабрикувала циґаретки понад 165 літ і вся практика за час тих довгих літ вложена в Old Gold. Се щось нового в циґаретці. Публика зрозуміла їх вартість і одобрила їх як свою улюблену циґаретку. Продаж перевисшає виріб і читачі сеї часописи повинні чутися щасливими, що можуть дістати їх в поблизьких склепах циґареток. Old Gold циґаретки є роблені з найліпшого тютюну. Ви можете курити їх рано, в полудне і вечер без обави іритації горла. В них нема кашлю в цілому вагоні. Читайте оголошення Old Gold в нашій часописи. Витніть їх і заховайте, вони дадуть повно сміху і вдоволення для вас і ваших знакомих. Оголошення сі поміщуються в нашій часописи.

НАЙНОВІЙШІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ:

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука. Ціна .....40 ц.
ДРУГА КНИЖЕЧКА (Читанка для II. кляси). М. Матвійчука. Ціна .....45 ц.

Невдовзі маємо одержати

ТРЕТУ КНИЖЕЧКУ М. Матвійчука, котра є вже в друку.

Повисші книжки будемо висилати тільки за одержанням належитости, а з огляду на їх низьку ціну ніякого опусту давати не можемо. — Замовленя слати на адресу:

„SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ШТОР З ПОМЕШКАННЄМ.

Мала родина може купити дім з штором в новім місточку, де можна провадити якийнебудь інтерес. Два тисячі мешканців в сусідстві; дім має всі уліпшення, фабрики є поблизько. Ціна $4,750, готівкою $450, решта на малі місячні сплати. Враз з домом є 2 лоти на розі. Пишіть до: 201,3,5

Mrs. CARDNER, 44 HUNTINGTON TERRACE, NEWARK, N. J.

ПРОМОВА ЕПИСКОПА ШТРОСМАЄРА НА ВАТИКАНСЬКІМ СОБОРІ

Отже на основі історичних даних, на основі розуму, льоґіки, здорового змислу і християнського сумління приходжу до заключення, що Ісус Христос не дав ніякого першенства чи главенства св. Петрови і що римські епископи зробились князями над церквою в самовільний, узурпаторський спосіб. (Голоси: „Мовчи, безсумлінний протестанте! Мовчи!").

Я не є безсумлінний протестант. Ні, тисяч разів ні! Історія не є католицька, ані англіканська, ані кальвіністична, ані лютеранська, ані грецька, ані вірменська, ані ультрамонтанська. Вона є те, що є, — це значить: далеко сильніща за ваші канони і собори.

Пишіть проти історії, якщо смієте. Але ви не можете зруйнувати історичних фактів. Коли я перекрутив що небудь в історії, докажіть мені це на основі історичних даних, а я готовий чесно боронитись. Але ж будьте терпеливі, а побачите, що я ще не сказав усього, що мав сказати. Коли б ви приготовляли мені навіть огненний костир на площі св. Петра, я не можу мовчати, а мушу продовжувати.

Монсіньор Дюпанду в своїх відомих замітках з приводу отсього ватиканського собору сказав дуже розумно, що коли ми признаємо Пія IX. непомильним, то необхідно нам признати непомильними усіх його попередників. Дуже гарно. Але тут, мої достойні брати, історія підносить свій авторитетний голос на доказ, що деякі папи помилялись.

Ви можете проти того протестувати і це заперечувати, але як позволите, я це докажу.

Папа Віктор (192 р.) зразу одобрив монотеїзм, а потім його осудив.

Папа Марцелін (296-303) був ідолопоклонником. Він увійшов в святиню Вести і приніс жертву богині. Ви скажете, що це було діло слабости; але я відповідаю: намісник Ісуса Христа скорше вмре, ніж стане відступником.

Папа Ліберій (538 р.) згодився на осудження Афанасія і рішився приняти аріянство на те, щоби його визволили з заслання та повернули йому катедру.

Папа Гонорій (578-90 р.) називає антихристом того, хто бере на себе титул „вселенського" епископа, але не дивлячись на це, папа Боніфатій (607-8 р.) випросив для себе той титул в імператора Фоки (батьковбивця).

Папа Пасхалій II. (1088-1099) і Евгеній III. (1453) одобрювали поєдинки; Юлій II. (1609) і Пій IV. (1660) забороняли поєдинки. Адріян II. (867-872) обявив горожанський шлюб дійсним, Пій VII. скасував орден езуїтів, дозволений Павлом III.; Пій VIII. дозволив на відновлення того ж ордену.

Я не мігби ніколи скінчити, колиб хотів привести всі противорічности папів в їх навчанню. Отже: коли ви проголошуєте непомильність сучасного папи, то ви мусите доказати неможливе, то є: що папи ніколи не противорічили оден другому, або инакше: заявити, що по откровенню св. Духа, зісланому на вас, непомильність папства має свій початок від теперішнього 1870 року. Чи посмієте ви це зробити?

Не обманюйте себе. Коли ви підпишете доґму про папську непомильність, то наші вороги протестанти будуть ще сильніще протестувати, бо мають на своюму боці історію тоді, коли ми проти них маємо лише наші непідтримані історичними фактами заяви. Що-ж ми їм скажемо, коли вони виставлять перед нами всіх римських епископів — до святійшого Пія IX. (Крики: Мовчи, мовчи! Досить, досить!) Не кричіть, монсіньори! Боятися історії, значить, вважати себе переможеними, а коли б ви виливали на історію всю воду з Тибра, то і тим ви не змазали б з неї і найменшої сторінки. Дозвольте мені говорити. Я буду по змозі коротко говорити про це так важне питання.

Папа Віґилій (538 р.) купив собі папство у Велизарія, полководця імператора Юстиніяна. Правда і те, що він Велизарія обманув, бо не заплатив йому умовленої ціни. Чи годиться по правилам апостольським купувати тіяру? В правилах другого халкедонського собору читаємо: „Епископ, що купляє епископське достоїнство за гроші, нехай буде позбавлений стану і відлучений від церкви."

Ви без сумніву знаєте історію папи Формоза. Стефан IX. приказав викопати його тіло, вбрати в папські ризи, і оголосивши його кривоприсяжником, казав тіло його кинути в Тибр. За те папа Стефан був відтак замкнений у вязницю, строєний і додушений. Але дивіться, що дальше сталося: Роман, наслідник Стефана, а відтак Іван X відновили почитання Формоза.

Ви мені готові сказати: то байки, а не історія. Байки? Йдіть, монсіньори, в папську бібліотеку і прочитайте Плапшна, історика папства, і літописи Баронія (897).

Вчений кардинал Бароній говорить: Що ділось в римській церкві в ті дні ганьби? В Римі правлять лише всесильні придворні. Вони продають, проміняють і купляють епископство і — страшно сказати — вони насмілюються вводити на престол св. Петра своїх любимців — лже-папів.

Скажете ви, що ті лже-папи недійсні? Нехай і так; але в такім случаю, коли на протязі стопятьдесяти літ римський престол був занятий лже-папами, то як ви зберігаєте звязь апостольської сукцесії?

Можна собі уявити, як мусів горіти соромом знаменитий Бароній, передаючи потомству історію тих римських епископів. Про Івана XI, сина папи Сергія і Мароції, він говорить: „Свята римська церква була страшно обезславлена таким чудовищем". Іван XII (956), вибраний папою в 18-тім році життя, був не кращий від свого попередника. Мені соромно, достойні брати, осквернювати ваш слух такими мерзостями. Замовчую про папу Олександра VI, який був любовником власної дочки Люкреції; не згадую і про Івана XXII. (1316), який відкидав безсмертність душі і був позбавлений сану св. константським собором.

Деякі з вас скажуть, що той собор був лише частний; нехай і так. Але коли ви відкидаєте авторитет того собору, то по законам льоґіки мусите признати незаконним папу Мартина V, на нім вибраного (1417). Що ж тоді станеться з сукцесією?

Не говорю про неспокої і росколи, що в той час обезславлювали церкву. В ті нещасні дні римський престол був займаний двома, а деколи й трома суперниками. Котрий з них був правдивий папа?

Повторюю ще раз: коли ви проголошуєте доґму непомильности теперішнього папи, то мусите признати непомильними усіх його попередників, без одного виїмку. Чи-ж можете ви се зробити, коли історія твердить, що папи блудили в своїм навчанню? Можете ви доказати, що користолюбивці, кровомішателі, убивці, свято-купці папи були намісниками Ісуса Христа? О, достойні брати! Доказувати таку чудасію є гірше, ніж Юдина зрада Христа; се значило-б кинути болотом в лице Христа. (Крик: Проч з катедри! Замкніть уста еретикови!)

Достойні брати! Ви хочете закричати мій голос, але далеко краще було-б вам прослідити мої докази. Повірте мені, що історії не вдасться перевернути на ваш лад. Вона є і на віки остане найбільш енерґічним протестом проти доґми про папську непомильність. Можете її одноголосно проголосити, але за нею я ніколи не подам свого голосу.

Монсіньори! Віруючі звертають на нас свої очі і чекають від нас ліку на несчислимі зла, які безчестять церкву. Невже ви обманите їх надії? Яка буде наша відвічальність перед Богом, коли ми полишимо без найменшої уваги той торжественний обовязок післаний нам Богом: — лічити істинну віру.

Покористуймо ж ся нашим розумом і силою наших умів, щоби признати єдино непомильними учителями в ділах нашого спасіння апостолів і пророків. Тоді твердо і непоколибимо, стоячи на камені богонатхненого св. письма, ми з повною вірою підемо перед лице світу і, подібні до апостола Павла, в присутности вільнодумців будемо визнавати единого Ісуса Христа і його розпяття. Отримаємо побіду проповіддю хреста так, як Павло побідив учених Греції і Риму, і римська церква буде знов мати свій 89 рік. (Бурливі крики: Проч, протестант, кальвініст, схизматик, зрадник церкви!)

Ваші крики мене не страхають. Мої слова вогненні, але мій ум спокійний. Я ані Лютрів, ані Кальвінів, ані Аполлосів, а Христів. (Нові крики: анатема, анатема схизматикови!)

Анатема, монсіньори, анатема! Ви прекрасно знаєте, що протестуєте не проти мене, а проти св. апостолів, під покровом котрих знаходиться св. церква. Ах, як би вони сьогодня могли вийти з своїх могил, невже вони сказали б, що не погоджуються з моїми словами?

Що ви сказали-б їм, коли вони своїми писаннями доказують, що папство відступило від Євангелії Сина Божого, ними проповідуваної і їх кровю потвердженої?

Чи ви посміли-б сказати їм: „вище ніж вас ставимо наших папів і нашого Іґнатія Льойолю?" Ні, тисяч разів ні, якщо тільки ви ще не загноїли вашого слуху, щоби не чути, не закрили очей ваших, щоби не бачити, не притупили ума вашого, щоби не розуміти.

Залишіть, достойні брати, ваші погрози местю, спасіть церкву від погибели, що грозить їй, шукайте єдино в святих писаннях того правила віри, по якому ми повинні вірувати йісповідувати! Я сказав: „Нехай допоможе мені Бог!"

I. Г.

(Кінець).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ.

Кождий нарід на світі має таку долю, яку сам собі виборов. Коли якийсь нарід має свою власну хату-державу, свою історію, свою мову, свою літературу, свою пісню, свої питомі традиції, свою рідну церкву та школу, словом свою культуру, — то се має завдячувати не кому иншому, лише своїм власним змаганням, старанням своїх суспільних кляс.

Людство ділиться на дві головні природні групи — мущин і женщин. Як одні так і другі є необхідні для розвою людства. Сих дві групи мусять разом жити, мусять разом радуватися своїми радощами, здобутками, мусять разом смутитися своїми смутками, невдачами, працювати в одному напрямі для піддержання свойого життя та прямувати до кращої долі свойого потомства і свойого народу.

Природа так вже зробила, що людське життя — життя одиниці на землі — не має бути вічне. Людина родиться, росте, старіється і умирає, — на її місце приходить друга людина, котра також мусить перейти всі ті самі стадії життя. Життя людське переходить з роду в рід і так буде до кінця віку. Природною річею також є, що люде люблять жити гуртом, а не життям поодиноких. Найсильнійша і найбільше скомплікована організація, до якої людство тепер дійшло, є нація — держава.

Народ — нація складається з тих двох нерозлучних груп — мущин і женщин, які звичайно є одної мови, одної психіки, одних звичаїв і одної провідної думки. Та не всі народи, які істнують на сьому світі, мають, так би сказати, нагоду господарювати у свойому власному домі. Таким наприклад є український нарід. Сорок-міліоновий український нарід не має своєї хати, де би міг спокійно порядкувати своїми власними справами. Чому-ж другі, навіть богато менші народи, вже мають свої хати — держави, а ми, Українці, досі ще, як той комірник, що мусить все підчинятися волі господаря дому? Тому, що ті народи, що нині вже мають свої держави, приприготовлялися роками, а то й століттями на те, щоби скорше чи пізнійше здобути собі державу. Як вони приготовлялися до сього так важного діла? Вони насамперед бралися до збудування сильних та кріпких основ, на котрих могли збудувати сильну, непоборимму державу. Національною основою для них була безперечно їхня молодь. Вони звертали найбільшу увагу на те, щоби їх діти — будучі горожани краю — були виховані у кріпкому національному дусі, щоби були свідомі самих себе і знали, як виконувати свої обовязки супроти свого народу. А чи ми так робили?

„Нинішні діти є завтрішними батьками та матірями" — каже англійська пословиця. Ся пословиця є дуже правдива і має величезне значіння для кождого живого народу. Вона пригадує нам, як то скоро минає час від дитинства до старости. Старі люде минаються, умирають, а на їх місце приходить нове, молоде поколіня, яке має занятися те саме становище і відограти дальше ту саму ролю у громадсько-національному руху. Та питання заходить, чи відповідне є те нове молоде покоління взяти на себе той важний обовязок? Нове покоління, перебираючи такий великий обовязок, таку трудну працю, таку велику відповідальність на свої плечі, мусить безперечно бути до сего добре приготоване. Молоде поколіня мусить консеквентно підготовлятися до консеквентно підготовлятися добре обдуманими та випробуваними способами, щоби витворило у собі амбіцію, охоту до праці, завзятість, витревалість, щирість, жертвенність та бажання осягнути все те, що краще, добре і хосенне для загалу. Та самою працею без розуму не можна далеко зайти. Розум є підставою всякої акції, отже конечно треба розвивати та удосконалювати наш розум, щоби можна було його без найменшого вагання запрягти до такої праці, яка є потрібна.

Хто-ж має вложити тривкі підвалини національної свідомости та патріотизму під молоде покоління? Хто має більше спромоги й часу опікуватися маленькими а то й старшими дітьми — батько чи мати? Кожда думаюча людина скаже, що мати має більше часу доглядати дітей, ніж пересічний батько. Отже мати є згори назначена на того майстра, котрий має збудувати у дитині основи моральности, характерности, карности та національної свідомости. Та кожи вже кождій матері припадає бути тим майстром, то вони мусять вглянути в те, щоби вони самі були приготовані виконувати свої майтерські задачі як слід. Коли чоловік, скажемо, має якийсь дорогий матеріял і хоче з нього зробити якусь хосенну річ, чи то для себе, чи для другого, то він все бере того майстра, котрий не зіпсує йому того матеріялу, а зробить з нього річ гарну, сильну й тревалу. Майстер не зіпсує матеріялу тому, що розуміє свою роботу. Так і мати, коли буде розуміти свою задачу супроти своїх дітей, то безперечно з них вийдуть здорові, розумні та свідомі люде, що не будуть колодою на дорозі поступу, але будуть активними та конструктивними членами свойого народу.

Кождий признасть, що діти є найбільшим скарбом, майном, родичів. Та кілько з давніших родичів знали про се, дбали про дітей та виховували собі їх на потіху, людям на користь та славу народу? Дуже малий процент. Вони більше дбали про домашне господарство, ніж про своїх дітей, бо вони там бачили матеріяльну користь. Діти у таких родичів були згори призначені на свої становища — „Гануся до гусий, а Іван до гралий", отже поки ще їм було клопотатися їх розумом? Коби були лише тілесно великі та здорові, — бо де зріст, там і фізична сила, а до роботи при побіч сили мало чого більше треба.

Та не можна їм дуже й дивуватися. Тодішні обставини не позволяли на щось лучшого, кращого. Але у нинішньому часі було-б гріхом так думати і так робити. Теперішня безмежна свобода науки дає кождому тому, хто хоче дістати просвіту, нагоду дістати її. Та щоби дитина любила учитись, у неї мусить бути вироблена любов до науки й охота до книжки взагалі. Дитина має у собі посідати бажання діставати все щось нового, цікавого для розуму. А хто має дати дитині здоровий почин до сього, як не мати в першій мірі? Кожда мати може се легко зробити, коли вона сама буде мати відповідне знання та охоту до того, бо лише той може щось зробити, хто має охоту, знання і віру у свою працю.

Женщини самоосвітою — через свої жіночі організації, через читання відповідної до своєї задачі літератури, через обговорювання з женщинами других культурних народів, можуть себе досконало підготовити до тої так важної праці — виховання дітей.

Велику ріжницю можна бачити між маленькими дітьми, котрі приходять перший день до школи. Одні цікаві, говорящі, уміють читати, писати, рахувати, співати, як також знають, якої народности вони та їх родичі — а другі цілком нічого не знають і не бояться, а навіть часто плачуть, коли до них хто старший заговорить. Перші діти можуть скорше зробити поступ в науці ніж другі, тому, що вони вже мають на чому будувати дальше знання. А кому вони мають завдячувати се, як не своїм матірям?

Кожда мати повинна знати, що перший і найважнійший її обовязок є виховувати дітей. Супроти сього, кожда мати без виїмку, повинна тримати строгу та консеквентну дисципліну між своїми дітьми; час від часу уділювати їм науку про мораль, про чесноту; читати їм коротенькі життеписи великих, славних людей; заохочувати їх до читання ріжних оповідань та поучаючих байок. Тут, вже, розуміється, треба й читати разом з ними і розбирати те, що прочитане, та все витягати з того якусь науку для них. До сего, розуміється, є конечно потрібним мати в дома діточу бібліотеку та діточу газетку.

В нинішньому часі не повинні находитися ані одні родичі, котрі би жаліли троха грошей кождого року на маленьку діточу бібліотеку. Біднійші родичі, коли не можуть постаратися діточої бібліотеки, то бодай повинні, за всяку ціну, постаратися для них о якусь добру діточу газетку, — а таких уже нині є богато, прим. „Промінь", що видається у Вінніпеґу, „Світ Дитини", що виходить у Львові, і др. Се буде для них велика утіха й заохота до праці над собою. Родичі, сповніть свій святий обовязок супроти ваших дітей! Памятайте, що коли ви подбаєте добре за свої діти, виховаєте їх на чесних, характерних людей, то вас будуть довго згадувати та пошанують вас, бо матимуть за що. Такі характерні люде, коли вийдуть у світ, принесуть вам честь, а народови славу. А щоби виховати таких свідомих, чесних та характерних людей, то безусловно треба зачинати такі ще від дитинства; як каже народна пословиця: „Нагинай галузку, поки молода".

С. В. Друль.

ЖАРТИ.

Селянин: Прошу пана аптикаря мені виразно написати на фляшці, котрий лік для жінки, а котрий для бика, бо я боюся, що як заміняю, то аби бикови не повадило.

Тітка прийшла в гостину.

— А я тітки зовсім не боюся — каже маленький Ромчик.

— А чомуж ти мав би боятися мене? — питається тітка.

— Бо тато казав учора: Завтра прийде той страхопуд.

Гість приїхав заночувати у готелі, але ніяк не міг уснути. Колиж нарешті вснув, пробудився, бо хтось сильно стукав до дверей його кімнати.

— Що там такого? — спитався заспаний гість.

— На долі стоїть ваш клунок, пане, — відповів іззза дверей готелевий послугач.

— То добре. Хай лишиться до рана там на долі! — крикнув гість сердито.

Послугач відійшов. Гість довго мучився, обертався, вкінці уснув. Зараз потім роздався стукіт до його дверей.

— Щож там знову, до сто чортів?! — заревів гість.

— Ах, не гнівайтеся, пане, то не був ваш клунок! — оправдувався послугач.

Сила привички.

Римський письменник Аврелій Йона є великим прихильником т. зв. родинних чаїв (файв о'клак), при яких танцюється, фліртується і т. д. При цьому має Йона той звичай, що заличається до всіх жінок, які бувають на таким чаю. Одного дня спитала Йону читачка його повістей, в яких залюблені заправила поповнюють самогубство з причини нещасної любови: „А що ви зробили би, коли б я так не вислухала вас?" — спиталася згадана читачка. „Я поповню самовбиство", відповів Йона. „Напевно?" спиталася іронічно жінка. „Напевно", відповів Йона і додав зовсім поважно: „Вбити себе — то є моїм звичаєм усе, коли лише мене хто не вислухає".

Господиня: Що там? Хто так сильно дзвонить?

Чужий чоловік (до господині, що відчиняє двері): Вашого чоловіка авто переїхало на смерть.

— Ісусе Христе! А я так перелякалася; я гадала, що то знову хтось прийшов за податками.

Чи пригадуєте собі, пане доктор, що ви мене вже раз лічили?

Лікар: Га, ага, пригадую собі вас, лише не знаю, чи було то в шпиталі військовім, чи в кримінальнім.

— Добре, пане, вгадали, бо я був в однім і в другім.

Аркадій Аверченко.

ПСИХОЛЬОҐ.

Я мав знакомого, що був знаменитим психольоґом. Глибиною ума пригадував Достоєвського. Дивне було його звання. Йшов на прохід вулицями й міськими скверами, а звертав пильну увагу на залюблені пари.

Йде собі примірóм якась пара: вона має уложене волосся а ля ґарсон, у рученці парасолька; він елеґант із моноклем в оці. Обоє ступають притулившись до себе, а молодець шепче їй залюблено:

— Кохана! Твій образ не дає мені спокою ні в день ні в ночі. На кождому кроці бачу лише тебе, твою гарну стать, твої оченята, ці ямочки в щічках і кучерики. Ти найсолодше дівчатко, яке колинебудь...

— Перепрашаю, — перериває психольоґів голос. — Молодий чоловіче, зволите присвятити мені хвилинку розмови?

— Прошу, чим можу служити? — питається збентежений залюблений.

Психольоґ нахиляється, усміхається ввічливо тай шепче йому до вуха кілька виразних слів:

— Давай гроші, а ні то дістанеш в морду!

Підкріплює це жестом таким виразним, що елеґант не має виходу. В дусі розглядає всі можливости про і контра: дістати по лиці в присутности улюбленої дівчини, то більше як неприємне. Тому вдає ніби усміхається, витягає портфель і дає психольоґови більший банкнот, потім вертається до своєї улюбленої.

— Хто то був? — питається дівчина, як психольоґ зник.

— Гм... це, як то сказати би... мій давний приятель. Зредукований. Біда аж пищить. Має недужу наречену. Якже не помогти йому? Зворушив мене просто до сліз...

— Ах, який ти добрий! — шепче спочутливо дівчина і сильніше пригортається до нього.

Всі троє вдоволені, а психольоґ тимчасом шукає нової жертви.

Це звання приносить гарні доходи й надається передовсім для зредукованих.

Переклав М. Тр.

ГРА В КАРТИ.

Ґра в карти поширена в усіх краях і в усіх верствах суспільности. Та хоч ця гра є спільною для стількі людей, мало хто знає що про їх початок. В Европі знана є гра в карти вже пять сот літ. Прийшла з кінцем 14-го століття до Італії, а відси скоро поширилася в Німеччині, Франції й Анґлії. До поширення гри в карти причинилося місто Норимберґія (Нірнберґ), де почали скоро виробляти карти у великій скількости, як лише в Німеччині запізналися з тою грою. До Італії прийшли карти зі Сходу. Старі італійські карти, що основувалися на орієнтальних взірцях, не були подібні до нинішніх карт, але вже в них були зародки нинішних карт: чотири барви і три фіґури. Із старої італійської гри з 72 картами повстала нинішня гра в карти. В італійськім місті Вітербі називали цю гру в карти „наїтіс". „Наїтіс" це перське слово, але досі дослідникам не вдалося розслідити значіння того слова. Піддавало воно лише ріжні здогади: казали, що гра в карти то інший рід гри в шахи, при якій фіґури є лише намальовані, а грали нібито в карти понайбільше люде на мандрівці. Але тепер уже напевно відомо є, що вже 500 літ перед тим, як карти дісталися до Европи, ґрали Китайці і Японці в гру дуже подібну до шахів, з фіґурками вирізаними з дерева або зі слонової кости. Але ця гра не була винайдена в Китаю, а принесли її там із Індії або ще правдоподібніще з Персії в часах поширення буддизму, коли відділи мандрували зі східної Азії через Персію до Індії, бажаючи оглянути місця, де жив Будда. Побожні китайські прочане приносили до своєї батьківщини не лише релігійні здобутки, але й богато світських розривок, а між ними також змінену гру, попередницю нинішньої гри в карти. Із розкопок виходить, що ноша, яку в перших століттях після Христа носило визначне перське населення, була дуже похожа до ноші фіґур зображених на картах. Отже дуже правдоподібне, що китайська гра в карти походить із Персії, відкіля опісля поширилася на західну Европу і по всьому світі. Цікаве, що гра в карти, яка здобула собі майже весь світ, у Персії є майже зовсім забута.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

TELEPHONE: ORCHARD 1667.

ВИПРОДАЖ УБРАНЬ

Повідомляю Шановних Громадян, що фірма

PASICHNYK & SHEREMETA, INC.

зістала розвязана і перебрана

PASICHNYK CLOTHING INC.

З тої нагоди роблю випродаж (BREAK SIZE) через сей тиждень, по ціні 15% дешевший, як товар був куплений.

УБРАННЯ мужеські	від $15.00 до $30.00
ПАЛЬТА	від $12.00 до $25.00
УБРАННЯ хлопячі	від $ 6.00 до $14.00
ПАЛЬТА	від $ 4.00 до $10.00

PASICHNYK CLOTHES INC.

MEN'S, YOUNG MEN'S AND BOYS'

113 AVENUE A, Between 7th & 8th St., NEW YORK, N. Y.

ВЕЛИКА ПОВІНЬ В ГАЛИЧИНІ

РІКИ: ДНІСТЕР, СЯН І ЇХ ДОПЛИВИ ВИЛЛЯЛИ ЧЕРЕЗ БЕЗПЕРЕСТАННІ ДОЩІ І ПОЗАБИРАЛИ ХАТИ І ХУДОБУ В БОГАТО МІСЦЕВОСТЯХ. ВЕЛИКІ СТРАТИ В ЛЮДЯХ І ГОСПОДАРСТВАХ.

ПОСИЛКИ ГРОШЕВІ НА ПОМІЧ ВІД ІНСТИТУЦІЙ, БРАТСТВ І ТОВАРИСТВ ПОСИЛАЄМО БЕЗПЛАТНО; НАТОМІСЦЬ В СПРАВАХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАЙДЕШЕВШЕ І НАЙСКОРШЕ АЖ В РІДНЕ СЕЛО.

По близші інформації голоситись до:

ZAHAY GLOBE SERVICE & REALTY CORPORATION

30 EAST 7th STREET, TEL. ORCHARD 8968. NEW YORK, N. Y.

ВАСИЛЬ ЗАГАЄВИЧ, президент. ТЕОДОР І. ГРИЦЕЙ, секретар. ВОЛОД КНИГИНИЦЬКИЙ, скарбник.

— або до —

T. J. HRYCEY & CO., 329 SOUTH 4th STREET, PHILADELPHIA, PA.

THE STAR SAVINGS & LOAN ASS'N, 2173 PROFESSOR STREET, CLEVELAND, OHIO.

ПОЗІР! ПОЗІР!

ДО ВСІХ ТОВАРИСТВ МІСТА НЮ ЙОРКУ,

9 вересня (септембра) с. р., о 8-ій годині вечером відбудуться другі збори в справі улаштовання СВЯТА 1-го ПАДОЛИСТА.

Всі національні Товариства міста Ню Йорку й околиці закликаються отсею дорогою прислати своїх представників для спільного обговорення програми і організації свята та для вибору відповідного Комітету.

Богато попередніх запрошень Товариствам повернулися назад до Січи ізза невірних адрес. Збори відбудуться в Січовому льокалі під ч. 77 St. Marks Pl. (8 улиця).

Січовий Уряд. 206-207

ДОМИ — ФАРМИ!

СОТКИ ДОМІВ, фарм і інтересів на продаж або в заміну.

В ПОСЛІДНІМ РОЦІ продали ми домів і иншого на загальну суму $325,900.00

ВСІ НАШІ КЛІЄНТИ вповні задоволені з нашої услуги.

Хто хоче скоро продати, купити, заміняти свій маєток, хай голоситься до нас.

Ідіть там, де дістанете скору і чесну услугу.

V. BOHACHEVSKI, Real Estate Broker, 4233 Germantown Ave., Phila. Pa.

Телефон: Gramarcy 5881.

Др. К. Д. БІЛИК

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР І ХІРУРГ. ЕЛЕКТРИЧНІ ПРИРЯДИ.

Урядові години: від 12. до 1-ої, від 6. до 8-ої і після умови.

311 E. 18th ST., NEW YORK CITY.

DR. M. SMITH

Переніс свій офіс під ч. 83 E. 7th ST. (межи 1. а 2. Евнею) NEW YORK, N. Y.

Урядові години: 9—10; 12—2; 6—8. Tel. Orchard 6072.

ХРОНІЧНІ НЕДУГИ МУЩИН І ЖЕНЩИН

лічу успішно найновійшими методами.

Помагаю скоро в ріжних кровних недугах, нервових і шкірних, хронічні нарости, загальне ослаблення, міхура, нирок, мочеві недомагання, ревматизм, жолудок, внутрішні хороби та грудні. Без ріжниці, як довго хоруєте, я можу помочи вам. Оплати умірковані. Оглядини пацієнта переводжу особисто.

Поради і оглядини даром.

DR. ZINS

Специяліста. Основ. 28 літ.

110 East 16th Street, New York, N. Y. межи 4th Ave. & Irvington Pl.

Денно: 9 A. M. до 8 P. M. — Неділі 9 A. M. до 4 P. M.

Нагнети

Скора поміч від болю. Здержує тиснення черевиків.

Dr Scholl's Zino-pads

У всіх аптиках і склепах обуви.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

КОТРА ГРОМАДА ПОТРЕБУЄ ДОБРОГО ДЯКОУЧИТЕЛЯ?

ІВАН ОНИЩКАНИЧ, Лемко, роджений в Америці, а вихований у старім краю, шукає дякоучительської посади. По близші інформації дотично його особи і фахового знання прошу голоситися на адресу: 204—

JOSEPH STETKEWICZ, 551 Jersey Ave., Jersey City, N. J.

НА ПРОДАЖ гросерня і делікатесен стор. Стор подвійний, ззаду є три кімнати до мешкання. Рент таний. Інтересуючіся приходіть оглянути на адресу: 259 AVE. B., NEW YORK, N. Y. 204-6

НА ПРОДАЖ КЕНДИ СТОР з двома мешкальними кімнатами, дільниця славянсько-американська, бизнес добрий, продається по причині відїзду до краю. Голоситися під число: 151 MONTGOMERY ST., JERSEY CITY, N. J. 206-7

ХТОБИ ЗНАВ дещо за Параскевію Даниш або знає де вона тепер знаходиться або має взагалі які інформації про ню зволить донести про се на слідуючу адресу: Box 17, Trail, B. C. Canada. 206

НА ПРОДАЖ грунт з господарськими будинками в селі Залісцях коло Ходорова, пов. Бібрка над Дністром, орного поля 6 морґів а 2 морґи ліса, все поле в дуже добрім положенню. Хтоби хотів купити із близьких сусідських сел, то най голоситься на слідуючий адрес: Elias Boruch, P. O. Box 5., Coaldale, Pa.

НА ПРОДАЖ фарма 130 акрів, дім 9 кімнат, другі будинки, став при домі, 16 штук худоби, 150 курий, качки, много бараболь, кукурузи, цибулі, капусти, бураків, брукви, огірків, 60 акрів орного поля, решта пасовиско і ліс, школа, стація близько. Ціна $5500, готівкою $2000 або менше. Голоситися до M. LAGODA, 252 Versailles, Conn., Tel. 1526—14 Norwich, Conn. 205-11

ПОВІДОМЛЕННЄ

Повідомляю, що і дальше виконую роботу ПАПІРОВАННЯ ДОМІВ по приступним цінам, робота гарантована. Давнійша адреса 1618 Cayuga St. Тепер прошу голоситися або писати:

SEMEN SAWCZYNSKY, 4925 Wakefield St., Philadelphia, Pa. Bell Phone: Mich. 9741. 204-6

ДЛЯ КУПНА або продажі домів або землі, як рівнож в справі обезпечення, голосіться до: PETER KOWALCHYK, 513 HUSSA ST., LINDEN, N. J. Tel. Linden 3222. 136—

ЯК ХОЧЕТЕ КУПИТИ АБО ПРОДАТИ дім, бизнес або фарму, як хочете переслати гроші долярами до своїх/кревних або залагодити якунебудь правну справу, так прошу удатися до: WALTER KOSTETSKI & CO., Inc., Business & Real Estate Broker, 4309 Germantown Ave., Philadelphia, Pa.

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річи. Пишіть по катальоґ до: UKRAINIAN BAZAR, 168 E. 4th St., New York, N. Y.

АДВОКАТ

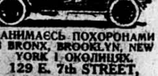
Б. ПЕЛЕХОВИЧ

2300 WEST CHICAGO AVENUE, CHICAGO, ILL.

Практикує у всіх судах; займається переглядиннем абстрактів; виготовляє контракти купна і продажі; перепроваджує спадкові справи; полагоджує старокраєві, патентові і прочі справи. 191—

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.

129 E. 7th STREET, NEW YORK CITY

Telephone: Orchard 2568

БАНКИТИР УМЕР

комедія з сільського життя на три дії.

Виступає в сій штуці 14 осіб. Ціна 35 центів.

Замовлення слати до книгарні „Свободи".

„SVOBODA" 83 Grand Street, Jersey City, N. J.